

Kadernota 2022 - 2025

1 De koers voor de begroting 2022

EEN BIJZONDER DOCUMENT

Voor u ligt de gezamenlijke Kadernota 2022 van de gemeenten Beemster en Purmerend. Een bijzonder document, want het schetst wat er financieel gebeurt als twee dynamische gemeenten samengaan. In de Kadernota treft u de kaders aan voor het opstellen van de begroting 2022. Deze begroting wordt niet meer door de huidige gemeenteraden vastgesteld, maar u bent zeker nog aan het roer als het gaat om hoe de nieuwe gemeenteraad de begroting gepresenteerd krijgt. Daarom is dit document zo belangrijk. U bepaalt de koers voor de begroting 2022. Tegelijkertijd is het ook onwennig om een afwegingsproces in gezamenlijkheid te doen. U weet dat vanuit de besprekingen van bijvoorbeeld de belastingharmonisatie waarvan u de resultaten in deze Kadernota aantreft. Tot nu toe is dit ons gelukt en dat is reden om trots te zijn. Want voor u ligt een Kadernota met noodzakelijke investeringen, met ruimte voor harmonisatie tussen beide gemeenten, met voorstellen voor essentiële keuzes voor de groei van stad en dorpen en zonder een beroep op de algemene reserve, zonder bezuinigingen of een belastingverhoging. Over die keuzes wordt u in deze Kadernota uitgebreid geïnformeerd.

Op basis van uw besluitvorming over de Kadernota worden de programmabegroting 2022 en de belastingverordeningen opgesteld. Deze worden in november besproken. De belastingverordeningen behoudens de Onroerendezaakbelasting (OZB) worden nog door de huidige gemeenteraden vastgesteld, maar gelijkloidend. In januari 2022 stelt de nieuwe gemeenteraad de programmabegroting 2022, de financiële verordening en de verordening OZB vast.

RECHT OP COMPENSATIE INGEREKEND

Tegelijkertijd is het zonneklaar dat alle Nederlandse gemeenten in zwaar weer zitten. Wij hebben u hierover in februari 2021 brieven gestuurd en is nadien met uw raden gesproken. De colleges kunnen gesteund door uw raden voorzien in de hulpvraag van onze inwoners en ondersteunen waar dit nodig is. Maar duidelijk is dat de middelen die de gemeenten krijgen ter dekking van deze uitgaven volstrekt onvoldoende zijn. De bron én de aanpak van deze financiële tekorten ligt buiten onze macht: zonder abonnementstarief Wmo, de invoering van de omgevingswet, bij een betere vergoeding van de jeugdzorg en zonder de opschalingskorting zou er voor onze gemeente geen sprake van een tekort zijn en meer dan voldoende ruimte om te investeren in de stad en de hulp aan onze inwoners. Nog steeds zijn gemeenten in het ongewisse over hoeveel financiële ruimte komt van het Rijk. Wij zijn echter van overtuigd dat er ruimte komt. Om die reden is er door ons een bijdrage van € 2,5 miljoen Rijkscompensatie geraamd vanaf 2022. De exacte hoogte van de compensatie verwachten wij bij het opstellen van de programmabegroting 2022 te kunnen geven. Met deze bijdrage heeft het meerjarenraming van de nieuwe gemeente een sluitend financieel beeld.

PERSPECTIEF NIEUWE GEMEENTE

We zien, merken en voelen dat we als gemeente op een kantelpunt staan. De stad en de dorpen groeien, we bouwen veel woningen en de infrastructuur knelt. We zijn een gemeente van betekenis in de Metropoolregio Amsterdam. Maatschappelijke ontwikkelingen als digitalisering, polarisatie, en vooral corona-effecten vragen vol onze aandacht. De jeugd heeft het moeilijk, de sectoren waar een mens geluk uit haalt -cultuur, toerisme, kunst, horeca- hebben een flinke klap gekregen. En ondertussen liggen wetgeving en gedecentraliseerde taken van het Rijk in volle omvang op ons bord. Wij blijven uitgaan van de behoefte van de inwoners van stad en dorpen. Bestuur en organisatie delen de overtuiging dat de persoonlijk benadering, het maatwerk, en flexibiliteit meerwaarde geeft voor buiten. En juist in crisistijd vinden wij dit essentieel.

GROEI VAN STAD EN DORPEN: niet afremmen maar doorbouwen

De ontwikkeling van de stad en de dorpen is de afgelopen jaren zodanig op stoom gekomen, dat die ontwikkeling voor inwoners bijna vanzelfsprekend is. De afgelopen jaren is veel tijd, energie en geld geïnvesteerd in die ontwikkeling. Met die ontwikkeling gaan ook andere zaken gepaard, zoals de noodzakelijke groei van voorzieningen, andersoortige aandacht voor de openbare ruimte en het moeten opschalen en bijsturen van de organisatie. Die aspecten komen hierna aan de orde, zodat de ontwikkeling van de stad ook een goede landing krijgt in onze samenleving.

De ontwikkeling van de stad en dorpen is geen vanzelfsprekendheid. Dat vraagt langjarige voorbereiding en investeringen. Om die ontwikkeling op langer termijn te borgen zijn nog veel voorstellen in voorbereiding. We noemen in dit verband Zuidoostbeemster II, de transformatie van De Koog, het Stationsgebied, het Karekietpark en Purmer ZuidZuid. Hierover willen wij ook nog met u spreken om hetzelfde tempo in de woningbouw aan te kunnen houden. En naast de woningbouwopgave willen we ook het mobiliteitsplan daadwerkelijk tot uitvoering brengen. En tenslotte noemen we in dit verband het kunnen uitvoering geven aan de economische visie. Dat is van belang voor de groei, maar we voelen hier ook urgentie omdat we ons zorgen maken over de mensen die door de coronaperiode geraakt worden.

GROEI VAN STAD EN DORPEN: DE NIEUWE ORGANISATIE PURMEREND PER 1 JANUARI 2022

De nieuwe gemeente staat voor grote uitdagingen: hoe te handelen met de inhoudelijke en financiële uitdagingen van de taken in het sociaal domein? Hoe zorgen we voor een goede positionering van de stad Purmerend en het behoud van het karakter en de identiteit van de Beemster? Hoe komen we uit de coronacrisis? Wat betekent de formatie van een nieuw kabinet voor de financiën en de opgaven van de gemeenten? Uitgangspunt voor de nieuwe gemeente Purmerend blijft dat we het doen voor de inwoners. Elke stap die wordt gezet moeten we ons de vraag stellen: Wat gebeurt er bij onze inwoners? Waar hebben zij écht behoefte aan?

Wat onze ervaring op de schaal van Purmerend is, is dat menselijke maat en nabijheid cruciaal zijn om mensen perspectief te bieden en te helpen om sterke zelfstandige inwoners te zijn, en dit te herwinnen als zij door omstandigheden van dat pad zijn afgedwaald. Soms heb je iemand aan de andere kant van de tafel nodig die met je in gesprek gaat over jouw problemen. Die de tijd voor

je neemt en je op weg helpt naar nieuwe oplossingen. Meestal zonder de verantwoordelijkheid van die problemen over te nemen. Hulp is dan vaak simpel: mensen kracht geven door te luisteren, ze serieus te nemen, begrip te hebben en ze te zien in de omstandigheden waarin ze hun leven leiden. We doen dat – geleid door uw richting en kaders – op verschillende onderdelen. Mensen die bezwaar indienen krijgen soms een bloemetje en een excuus, wanneer iets mis is gegaan, mensen zonder onderdak begeleiden we naar een tijdelijke woning, of gewoon een luisterend oor. Het helpt.

Voor Purmerend is juist dit onderdeel essentieel op verschillende manieren. Om recht te blijven doen aan de inwoners en bedrijven in de stad of de dorpen, de goede hulp te bieden en flexibel te blijven. De investering moet echter van de gemeente komen. Tegelijkertijd moeten we ook de landelijke regel- en wetgeving volgen. In die lijn doen wij u verschillende voorstellen: voor een andere organisatie van de lokale jeugdhulp. Vooral op het onderdeel preventie is structurele inspanning en inzet noodzakelijk om de resultaten van deze verandering te behalen, namelijk: minder zware specialistische jeugdhulp, meer inzet van preventie en het voorveld, meer inzicht op de (verblijf)kosten, strakke en heldere afspraken met de aanbieders, meer regie bij lokale teams. We hebben daarbij de overtuiging dat er hierdoor minder kinderen in te zware jeugdhulp terecht komen en dat in 2025 hiervoor geen extra middelen meer benodigd zijn. Dit zal de komende jaren worden gemonitord. Ook willen we door meer en structureel in te zetten op preventie (2 FTE), voorkomen we dat inwoners in problematische schulden komen. We gebruiken hiervoor preventieconsulenten.

De agrarische sector is belangrijk voor de werkgelegenheid van Beemster, de landschappelijke kwaliteit en daarmee de identiteit van de gemeenschap. Het is ook een sector waar grote veranderingen te verwachten zijn. De accountmanager agrariërs maak verbinding tussen de agrarische ondernemers en de gemeente. We weten dat het ondernemen in de Beemster uitdagingen met zich mee brengt, denk aan de vele landelijke en lokale regels. De accountmanager is in verbinding met de ondernemers en werkt met hen vanuit partnerschap samen aan de toekomst van het agrarisch productiegebied. In de begroting van Beemster is dit incidenteel gedekt. Dit willen we structureel maken.

De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland werken met elkaar samen in projecten op basis van de Visie en Samenwerkingsagenda Zaanstreek-Waterland (2017). Deze projecten worden tot heden bekostigd uit door de voormalige Stadsregio Amsterdam (SRA) teruggestorte middelen bij opheffing van de SRA. De desbetreffende bestemmingsreserves is na 2021 op. De beide colleges vinden de samenwerking voortzetten van groot belang voor de nieuwe gemeente en stellen voor hiertoe middelen structureel op te nemen in de begroting.

Voor een aantal organisatorische onderdelen raken we voorbij het punt waarbij het werk met de huidige bezetting kan worden uitgevoerd zoals de control van projecten. Ook andere specifieke trends en ontwikkelingen in de maatschappij vereisen extra inzet en aandacht, bijvoorbeeld door flinke toename van cybercriminaliteit en ambities voortvloeiend uit landelijke wetgeving (wet open overheid, wet elektronische publicaties, wet politiegegevens, besluit toegankelijkheid websites). En juist in crisistijd is het nóg belangrijker om in verbinding te zijn met de stad en de dorpen, te weten hoe het gaat met inwoners, bedrijven en instellingen. We moeten naar een 'next-level' om onze werkwijze te kunnen vasthouden, uitbouwen en professionaliseren. Dit is nodig te kunnen doen wat noodzakelijk is-zeker in crisistijd-, om de groei van de stad en dorpen te kunnen faciliteren en om mee te kunnen gaan in de digitale wereld.

Op 1 januari 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De ambitie van de gemeenten Purmerend en Beemster is op tijd klaar te zijn voor de inwerkingtreding van deze wet. Uitgangspunt hierbij zijn de door gemeenten minimaal uit te voeren acties die in dit kader opgesteld zijn door de VNG. Om te kunnen voldoen aan de door de VNG opgestelde minimale actielijst voor implementatie van de omgevingswet, is het onvermijdelijk om noodzakelijke incidentele en structurele investeringen te doen en hiervoor in de begroting de benodigde financiële middelen op te nemen. Daarbij wordt rekening gehouden met de ambities van beide gemeenten.

GROEI VAN STAD EN DORPEN: VOORZIENINGEN

In Purmerend en Beemster is het fijn wonen met ruimte voor ontwikkeling, ambities en groei. Waar de afgelopen periode de schouders onder de woningbouwopgave is gezet met veel inzet op betaalbare woningen. De komende jaren groeien we naar ruim 100.000 inwoners en zien we meer werkgelegenheid ontstaan als gevolg van de binnenstedelijke bouw- en transformatieopgave. Naast het werken in de stad hebben we met werelderfgoed Beemster veel opgaven in het buitengebied en in de dorpskernen. Die groei vraagt om voorzieningen: in deze Kadernota betreft dit vooral de voorzieningen voor Onderwijs.

De gemeenteraden hebben het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021 (IHP) (richtinggevend) vastgesteld. Uit dit plan komt een reeks van benodigde investeringskredieten en exploitatielasten. Deze uitgaven zijn nodig om de groei van leerlingen op te vangen en schoolgebouwen in Beemster en Purmerend die aan het eind van hun levensduur zijn gekomen te vervangen. De investeringen betreffen 15 scholen en tellen op tot € 82 miljoen krediet. Het IHP geeft een actueel beeld van de uitdagingen die ons op het gebied van onderwijshuisvesting de komende jaren te wachten staan. Er wordt geïnvesteerd op diverse ambities: groei leerlingen opvangen, passende huisvesting voor leerlingen met vraag naar specialistische- of intensieve onderwijsbegeleiding; aansluiting huisvesting bij onderwijsvisie van de school; faciliteren van structurele samenwerking onderwijs en kinderopvangorganisaties; groene schoolpleinen en klimaatbestendigheid.

GROEI VAN STAD EN DORPEN: KWALITEIT OPENBARE RUIMTE

Dat groen bijdraagt aan de leefbaarheid van stad en dorpen dat zal een ieder onderschrijven. Gras, water en bomen maken onze gemeente klimaatbestendig en geven allure aan de openbare ruimte. Groen is niet alleen voor het beeld van de stad en dorpen belangrijk, maar is noodzakelijk om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en zeker een belangrijke factor voor het welzijn van de mens. En bij alle ontwikkelingen die bijdragen aan wonen en werken is het belangrijk om de openbare ruimte in minimaal dezelfde kwaliteitsslag te laten meebewegen. Om die reden verdichten we met hart voor onze mooie, groene en schone buitenruimte.

In de Visie Leefbare Stad 2040 geven we aan dat we ervoor willen zorgen dat de balans tussen steen en groen behouden blijft. Door de klimaatontwikkelingen, de afname van biodiversiteit, de verdichtingsopgave, maar ook door verandering in wensen van gebruikers en hun behoefte om de drukte van de stad te ontvluchten, wordt de noodzaak van een parkenplan steeds dringender. Parken worden steeds meer gezien als de 'Parels van de stad'. Ze worden gebruikt voor ontspanning, bewegingen en ontmoeting en dienen als belangrijk middel voor het tegengaan van hittestress, voor het vasthouden en bergen van water en voor ecologie. Daarom willen we de parken voor

2030 op orde hebben. Het Parkenplan 2021-2030 laat zien wat nodig is om de Purmerendse parken op te waarderen zodat ze met de geplande woningbouw mee kunnen groeien. Eerste stap in het parkenplan is dat er een ontwerp per park wordt gemaakt waarna de parken gefaseerd worden aangepakt. In navolging van het Kooimanpark zouden nu ontwerpen moeten worden opgesteld voor het Park de Noord en het Leeghwaterpark.

Binnen de uitvoeringsorganisatie wordt constant gewerkt aan de verbetering van de dienstverlening en optimalisatie van de kosten voor de openbare ruimte ten opzichte van de resultaten. Hiervoor zijn op jaarlijkse basis verbeteringen door te voeren die los gezien vrij beperkt zijn, maar als totaal toch optellen. Het betreft een samenstelling van kredieten en optimalisaties die gezamenlijk leiden tot verbetering van de onkruidbestrijding, de verbetering van de openbare verlichting Hoornse Buurt, het doen van onderhoud aan de Wouter Sluislaan tussen Verzetplein en Zuiderweg en de verbetering van het onderhoud aan houten bruggen.

Langs het tracé van de Purmersteenweg en de Gedempte Where zijn meerdere projecten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling in aanbouw of voorbereiding. Dit zijn onder andere de ontwikkeling van de PostNL locatie, de Looiers, Brantjesoever en de parkeergarage aan de voorkant van het stadhuis. Deze projecten hebben veel raakvlak met elkaar doordat ze in elkaars verlengde liggen of dat er verkeerskundig relatie met elkaar is. Om deze plangebieden op een verkeersveiligheid en toegankelijk manier aan te sluiten op de bestaande openbare ruimte moet er in de openbare ruimte een aantal onvermijdelijke investeringen worden gedaan. De bestaande damwand bij de PostNL-locatie is einde levensduur en dient worden te vervangen voordat het nieuwe maaiveldontwerp uitgevoerd kan worden.

Er is voor Beemster een bomenplan geschreven met dezelfde uitgangspunten als het bomenplan van Purmerend. Hierbij is conform de uitvoering van een aangenomen motie, een plan geschreven voor het planten van 409 bomen in Beemster in het jaar 2021 (voor ieder jaar dat Beemster heeft bestaan). In dat verband is afgesproken dat het voorstel voor het aanplanten van de bomen op te nemen in de gezamenlijke Kadernota. Het betreft dan 410 bomen: 409 bomen voor ieder jaar dat Beemster heeft bestaan, plus 1 boom voor het nieuwe (levens)jaar als de nieuwe gemeente Purmerend.

NIEUW PURMEREND: HET GAAT OM DE INWONERS

Het is belangrijk de komende tijd te benutten om te investeren in het zijn van de nieuwe gemeente met oog op de mens. Helemaal na een jaar waarin er veel onzekerheden, mensen zichzelf wellicht wel eens alleen hebben gevoeld door het coronavirus. Inwoners van onze stad, onze ondernemers, vrijwilligers en hulpdiensten hebben ons de afgelopen tijd, misschien wel juist door de corona maatregelen, laten zien dat zij veerkrachtig zijn en oog hebben voor een ander. Dat typisch laten zijn voor onze nieuwe gemeente; in deze tijd is een dergelijke houding goud waard. Wij blijven handelen vanuit de koers om vanuit de behoefte van de stad en de dorpen, de mensen voorop te zetten!

2 Het financieel perspectief

In november 2020 heeft u de begroting 2021 voor de gemeente Purmerend en Beemster vastgesteld. Sinds dat moment zijn er door beide raden diverse besluiten genomen en hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan. Hierover zijn de raden in februari 2021 geïnformeerd middels een raadsbrief. In deze Kadernota wordt dit niet nog een keer uitgebreid toegelicht en verwijzen we u naar deze brieven. Kern van deze brieven was uiteraard: de nieuwe gemeenten krijgt veel te weinig Rijkscompensatie voor de taken Jeugdzorg, ook het abonnementstarief wordt onvoldoende gecompenseerd en de onrechtvaardige opschalingskorting verslechtert de financiële positie. In deze Kadernota hebben we voor de lastige vraag gestaan hoe hier mee om te gaan.

De colleges hebben te maken met nog meer onvermijdelijke ontwikkelingen en moeten vanwege de groei van stad en dorpen ook investeren in belangrijke zaken zoals de onderwijshuisvesting. Het ophogen van de lokale belastingen is voor de beide colleges geen begaanbare weg nu met de raden zo'n zorgvuldig proces van belastingharmonisatie is gevolgd. Daarom hebben de colleges voor deze Kadernota als eerste rekening gehouden met een verwachte Rijkscompensatie voor o.a. de jeugdwet en de Wmo van structureel € 2,5 miljoen vanaf 2022. Dat is ook een signaal naar het Rijk: deze middelen hebben we dit jaar al vanwege de Jeugdwet en de Wmo moeten bijramen: hier moet compensatie voor komen.

Daarnaast is er een dekkingsplan gemaakt bestaande uit voordelen voortvloeiend uit de jaarrekening 2020 en een kritische beschouwing van de bestemmingsreserves van beide gemeenten voor het incidentele tekort in 2022. Hierdoor ontstaat ruimte voor dekking van onvermijdelijke ontwikkelingen, essentiële keuzes en harmonisatiekeuzes in het kader van de fusie. In de onderstaande tabel zijn deze keuzes en harmonisatiepost opgenomen.

U wordt voorgesteld om de begrotingsuitgangspunten, onvermijdelijke ontwikkelingen (inclusief fusiegevolgen), belastingharmonisatie en het dekkingsplan te verwerken in de meerjarenbegroting 2022-2025.

De (essentiële) keuzes van beide colleges worden ter bespreking voorgelegd, maar nog niet verwerkt in de meerjarenbegroting. Dat vindt pas plaats bij de besluitvorming over de programmabegroting 2022. Wel wordt na uw besluitvorming het lopende begrotingsjaar verwerkt in de begrotingen van Beemster en Purmerend. In de bijlage worden voorstellen voor de zogenaamde budgettair neutrale wijzigingen gepresenteerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om subsidies die worden ontvangen waar even hoge uitgaven tegenover staan, budgetten die worden overgeheveld naar een ander programma, budgetten waar dekking uit een heffing tegenover staat. Ofschoon deze aanpassingen geen effect hebben op het financieel perspectief valt de vaststelling onder het budgetrecht van de gemeenteraad.